

ปัญหาการใช้เด็กและเยาวชนในการกระทำความผิดในประเทศฟิลิปปินส์*

ดิศรณ์ ลิขิตวิทยาวุฒิ**

๑. บทนำ

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ทางรัฐสภาฟิลิปปินส์ได้มีแนวคิดในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีการเสนอร่างกฎหมายที่ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการยุติธรรม ประจำสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกำหนดให้ลดอายุของผู้รับผิดชอบทางอาญาจากปัจจุบันอยู่ที่ ๑๕ ปี ลงมาอยู่ที่ ๙ ปี ตามคำเสนอภายใต้นโยบายการปราบปรามยาเสพติดของประธานาธิบดี Rodrigo Duterte^๑ ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวนี้มีเหตุเบื้องหลังมาจากว่า ผู้ค้ายาเสพติดได้มีการฉวยประโยชน์จากกฎหมายปัจจุบันด้วยการใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนย้ายยาเสพติด เพราะ ตามหลักกฎหมายอาญาของประเทศฟิลิปปินส์นั้นได้กำหนดให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญา ตามมาตรา ๑๒(๓) แห่งประมวลกฎหมายอาญาฟิลิปปินส์^๒

อย่างไรก็ตาม ร่างแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวนี้ก็ได้อุทวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มผู้สมานชิกร่วมกับกลุ่มนักเคลื่อนไหวและกลุ่มองค์กรพิทักษ์เด็กในฟิลิปปินส์^๓ ว่า การปรับเพดานอายุขั้นต่ำสำหรับความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กหรือผู้เยาว์ให้ต่ำลงจากเดิมถึง ๖ ปี จนเหลือเพดานเพียง ๙ ปีนั้นจะส่งผลให้เด็กในวัยที่ยังไม่มีความสามารถในการรู้ผิดชอบชั่วดีที่สมบูรณ์นั้นจำต้องรับตราบาปแห่งการเป็นอาชญากรตลอดไป ซึ่งเป็นการทำลายอนาคตของเด็กโดยสิ้นเชิงและเป็นการไม่ให้โอกาสแก่บุคคลที่ขาดความรู้ผิดชอบนั้นสามารถแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองได้ อันเป็นการขัดต่อทฤษฎีการลงโทษตามหลักการทางอาชญาวิทยา และยังขัดแย้งกับหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child) ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์เป็นภาคี^๔ อีกด้วย กรณีดังกล่าวจึงอาจเกิดประเด็นปัญหาว่าแนวคิดในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามกรณีปัญหาของประเทศฟิลิปปินส์นั้นไม่มีความสอดคล้องกับหลักสากลหรือไม่อย่างไร และถ้าหากประเทศฟิลิปปินส์ต้องการจะอุดช่องว่างอันเกิดจากการใช้เด็กกระทำความผิดแล้วควรมีทิศทางแก้ไขบทกฎหมายอย่างไร ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงจะได้ทำการอธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับเด็กหรือผู้เยาว์ตาม

* บทความนี้เผยแพร่เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๒

** นักวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายอาเซียนและกิจการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ “Philippine Law Would Make 9-Year-Olds Criminally Liable” retrieved on 24 January 2019 from https://www.nytimes.com/2019/01/22/world/asia/philippines-juvenile-justice-law.html?fbclid=IwAR0We0MotL9x3ToI8W_YkMF-MN6L1Z-am_xHGkXMGY1EqciWDnAeegkiTfk

^๒ The Revised Penal Code of the Philippines

Article 12(3) Circumstances which exempt from criminal liability. — the following are exempt from criminal liability:
(3) A person over nine years of age and under fifteen, unless he has acted with discernment, in which case, such minor shall be proceeded against in accordance with the provisions of Art. 80 of this Code

^๓ “กลุ่ม ส.ว. ฟิลิปปินส์ประณามแผนการปรับลดอายุผู้รับผิดชอบทางอาญา” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒ จาก <https://www.news1005.fm/view/5c481678e3f8e40ab8e4a56f>

^๔ “The Philippines and the Convention on the Rights of the Child” retrieved on 24 January 2019 from <https://bangkok.ohchr.org/news/crc.aspx>

ทฤษฎีอาชญาวิทยา และหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แล้วจึงจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายภายในประเทศสมาชิกอาเซียนกรณีประเทศไทย เพื่อทำการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน

ในส่วนนี้จะได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนตาม ทฤษฎีอาชญาวิทยา และหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

๒.๑ ทฤษฎีอาชญาวิทยา

กฎหมายอาญา เป็นเครื่องมือที่รัฐใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมด้วยการกำหนดความผิดและโทษไว้^๔ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากการประกอบอาชญากรรมและภัยคุกคามจากอาชญากร โดยในการนี้ มีคำอธิบายทางทฤษฎีอาชญาวิทยาที่อธิบายถึงความชอบธรรมของรัฐในการลงโทษทางอาญาแก่ปัจเจกชนที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ “ทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (free will theory)” ซึ่งอธิบายว่า ปัจเจกชนทุกคนมีเจตจำนงเสรีและมีความรอบคอบในการแสดงเจตจำนงเสรีนั้นในการค้นหาผลประโยชน์ที่ดีที่สุดด้วยวิจรรย์ญาณของตนเอง^๕ เมื่อบุคคลจะสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้เพราะเขามีจิตใจที่อิสระ โดยไม่มีสิ่งอื่นที่มากำหนดให้เขากระทำเลย อันเป็นกรณีที่เขาสามารถเลือกที่จะกระทำผิดหรือไม่แล้ว ถ้าบุคคลกระทำความผิด การลงโทษนั้นก็เป็นการตอบแทนแก่แค้นที่เป็นยุติธรรม^๖ และแม้ว่าสาเหตุของการกระทำความผิดจะเกิดจากปัจจัยแวดล้อมภายนอกก็ตาม แต่ตราบใดที่ผู้กระทำความผิดมีจิตใจอันเป็นอิสระที่จะเลือกกระทำผิดหรือไม่ ตราบนั้นก็ถือว่ากรกระทำผิดของเขาเป็นสิ่งที่ให้อภัยไม่ได้^๗ ในทางตรงกันข้าม หากรัฐใช้กฎหมายอาญาลงโทษแก่บุคคลที่ขาดความสามารถในการใช้เจตจำนงอิสระอย่างแท้จริง การลงโทษนั้นก็ย่อมเป็นการไม่ยุติธรรม^๘

เนื่องจากเด็ก หรือผู้เยาว์นั้นยังมีความอ่อนด้อยในด้านสติปัญญา ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความรู้ผิดชอบในการกระทำของตน ด้วยเหตุของความเยาว์วัยที่มีประสบการณ์ชีวิตที่ไม่เพียงพอต่อการจำแนกแยกแยะความผิดชอบชั่วดีอย่างแตกฉาน ดังนั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าบุคคลผู้ที่ยังเป็นเด็กนั้นมีความสามารถในการกำหนดเจตจำนงอิสระของตนได้อย่างเต็มที่ในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำ ความผิด การนำโทษทางอาญาไปใช้บังคับกับบุคคลที่หย่อนความสามารถทางความคิดที่จะกระทำความผิดนั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการยับยั้งอาชญากรรมได้เลย เพราะเด็กไม่มีจิตใจอันชั่วร้ายที่อยู่ในความรู้สึกผิดชอบชั่วดีอย่างแท้จริงที่จะต้องถูกกฎหมายอาญากำจัด นอกจากนี้ ความเยาว์วัยนี้ยังเป็นเหตุให้เด็กถูกชักจูงให้กระทำความผิด หรือเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดได้ง่าย^๙ กรณีดังกล่าวนี้ผู้ที่เป็นอาชญากรอย่างแท้จริงจึงไม่ใช่เด็กผู้ลงมือแต่อย่างใด หากปแต่เป็นผู้ที่ใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด การลงโทษ

^๔ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, สังคมกับกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๕๙), น.๑๑๕.
^๕ อุทัย อาทิวา, ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, (กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรินต์ติ้ง, ๒๕๕๗), น.๔๔
^๖ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๒๑, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), น.๒๕๗-๒๕๘.
^๗ หยุต แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, ๒๕๖๑), น.๔.
^๘ Stephen J. Morse, “Neuroscience, Free Will, and Criminal Responsibility,” Penn Law: Legal Scholarship Repository 1604, p.257.; retrieved on 30 December 2018 from https://scholarship.law.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2605&context=faculty_scholarship

^๙ ฌ็อง-ฌัก ลีลาวอมรพันธ์, ปัญหาการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศกรณีการมีเพศสัมพันธ์โดยความยินยอมระหว่างเด็ก (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘), น.๑๒.

ทางอาญาแก่เด็กจึงไม่ได้มีการนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ อาชญากรรมจึงไม่ได้ถูกปราบปรามให้สิ้นไปอย่างแท้จริง

จากการอธิบายข้างต้น การนำโทษทางอาญามาบังคับใช้แก่เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของเด็กยังอายุน้อยที่หย่อนความสามารถในการมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่จะกำหนดเจตจำนงอิสระของตนในการเลือกกระทำความผิดและอาจตกเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด จึงไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการลงโทษได้ และไม่ใช้หนทางที่ถูกต้องในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามหลักอาชญาวิทยา

ทั้งนี้ นอกจากแนวคิดการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชนตามคำอธิบายทางทฤษฎีอาชญาวิทยาที่เป็นนามธรรมแล้ว ยังมีคำอธิบายตาม “หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ที่เป็นรูปธรรมผ่านอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งประเทศฟิลิปปินส์เป็นรัฐภาคีอีกด้วย ซึ่งจะได้มีการอธิบายในลำดับถัดไป

๒.๒ หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ช่วงเวลานับแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง ประชาคมระหว่างประเทศต่างก็ได้มีการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเด็กในฐานะผู้ที่มีความเปราะบางทั้งร่างกายและจิตใจมากกว่าผู้ใหญ่ ด้วยเหตุของการปฏิบัติต่อเด็กที่ไร้มนุษยธรรม การใช้เด็กเป็นเครื่องมือทางการทหาร ตลอดจนไปถึงการใช้เด็กให้กระทำความผิดอาญากรณีดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความตกลงระหว่างประเทศระดับสากลในนามของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ ที่ถือได้ว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศฉบับแรกที่มีแรงบังคับให้รัฐภาคีต้องปฏิบัติตามในการให้ความคุ้มครองและส่งเสริมเด็กได้อย่างแท้จริง^{๑๑}

ทั้งนี้ การจัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ มีจุดเริ่มต้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๘ โดยประเทศโปแลนด์ได้นำเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติให้มีการปรับปรุงแก้ไขปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับเก่า ปี ค.ศ. ๑๙๕๙ เพื่อนำไปสู่การมีสถานะเป็นอนุสัญญาที่จะมีผลบังคับและผูกพันให้รัฐภาคีปฏิบัติตาม และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงได้ ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๙ จึงมีการเริ่มต้นยกร่างอนุสัญญาตามข้อเสนอของประเทศโปแลนด์^{๑๒} โดยใช้ระยะเวลากว่า ๑๐ ปี จึงแล้วเสร็จในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๙ และที่ประชุมใหญ่สมัชชาแห่งองค์การสหประชาชาติได้มีมติเป็นเอกฉันท์ในการรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ โดยเปิดให้มีการลงนามสัตยาบันและภาคยานุวัติในวันที่ ๒๖ มกราคม ค.ศ. ๑๙๙๐ ซึ่งมีผลเป็นการประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๐ เป็นต้นมา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ มีเนื้อหาเป็นการยกระดับการให้ความคุ้มครองแก่เด็กในฐานะเป็น “สิทธิเด็ดขาด” อันไม่สามารถจำกัดเพื่อละเมิดสิทธิของเด็กได้ โดยวางหลักให้การกระทำใดอันเกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องพิจารณาถึง “หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก” เป็นพื้นฐานเบื้องต้น รวมถึงกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้แก่รัฐภาคีในการจัดมาตรการคุ้มครองเด็กให้มีมาตรฐานเทียบเท่าหรือดีกว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้แก่เด็ก และเพื่อให้การกระทำใด ๆ ของรัฐเป็นไปอย่าง

^{๑๑} แตกต่างจากการคุ้มครองเด็กในปฏิญญาแห่งกรุงเจนีวาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๒๔ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๔๘ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๕๙ อันเป็นอนุสัญญาที่เป็นเพียงถ้อยแถลงในส่วนหลักการทั่วไปเท่านั้น โดยเป็นเพียงข้อผูกพันทางศีลธรรมและทางการเมือง แต่ไม่มีผลผูกพันในทางกฎหมาย; โปรตตุ จีราวัฒน์ แซ่มชัยพร, “การคุ้มครองสิทธิเด็กโดยหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก ตามมาตรา 3(1) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), น.๑๐.

^{๑๒} Tara M. Collins, *It's Time for the United States to Ratify the Convention on the Rights of the Child*, (Carnegie Council for Ethics in International Affairs, 2014), p. 11.

สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอนุสัญญาดังกล่าวให้มากที่สุด^{๑๓} ซึ่งหลักการดังกล่าว กำหนดพันธกรณีให้ประเทศภาคีสมาชิกต้องดำเนินการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยจำแนกการคุ้มครองออกเป็น ๔ ประการ ดังนี้^{๑๔}

(๑) สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด (Right of Survival)

สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด คือ สิทธิของเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย โดยอนุสัญญากำหนดว่า รัฐภาคีต้องรับรองว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดที่จะมีชีวิต และรัฐภาคีต้องให้หลักประกันอย่างเต็มที่ในการอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก^{๑๕} นอกจากนี้ เด็กต้องมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดู ไม่ว่าจะโดยบิดา มารดา ญาติพี่น้องหรือรัฐ เพื่อให้อยู่รอดและเจริญเติบโต และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพอตามฐานะ ซึ่งหากครอบครัวไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ รัฐต้องเข้าไปให้การช่วยเหลือทันที^{๑๖} อนึ่ง อนุสัญญานี้เน้นการเลี้ยงดูและการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบิดามารดาอย่างมาก โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องสร้างหลักประกันว่า เด็กจะต้องไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่การแยกเด็กนั้นจะเป็นไปตามกฎหมายซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยศาล และเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องแยกเด็กออกมาเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเอง เช่น ในกรณีที่มีการทำร้าย หรือใช้เด็กในทางที่ผิด หรือเด็กถูกบิดามารดาทอดทิ้ง เป็นต้น^{๑๗}

(๒) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Right of Protection)

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็ นสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการกดขี่แรงงาน สิทธิได้รับการคุ้มครองจากโรคภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานสาธารณสุขที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สิทธิได้รับการคุ้มครองจากกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในทุกรูปแบบ^{๑๘} ฯลฯ ซึ่งรวมถึงสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองในกรณีที่ถูกเป็นผู้ต้องหาในการกระทำความผิดทางอาญา เช่น เด็กจะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยความทารุณโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม หรือเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยการประหารชีวิตหรือด้วยการจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีโอกาสได้รับการปล่อยตัว^{๑๙}

^{๑๓} มาตราลัทธิ สเรเมธากุล, รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “หลักการคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก” เสนอต่อดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๑ น.๓๙.

^{๑๔} Unicef, “Rights under the Convention on the Rights of the Child,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๒, จาก https://www.unicef.org/crc/index_30177.html

^{๑๕} Convention on the Rights of the Child, 1989

Article 6 States Parties recognize that every child has the inherent right to life.

States Parties shall ensure to the maximum extent possible the survival and development of the child.

^{๑๖} มาตราลัทธิ สเรเมธากุล, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ ๑๓, น.๔๐.

^{๑๗} เพิ่งอ้าง., น.๔๑.

^{๑๘} Convention on the Rights of the Child, 1989

Article 33 States Parties shall take all appropriate measures, including legislative, administrative, social and educational measures, to protect children from the illicit use of narcotic drugs and psychotropic substances as defined in the relevant international treaties, and to prevent the use of children in the illicit production and trafficking of such substances.

^{๑๙} Convention on the Rights of the Child, 1989

Article 37 States Parties shall ensure that: (a) No child shall be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither capital punishment nor life imprisonment without possibility of release shall be imposed for offences committed by persons below eighteen years of age;

(๓) สิทธิในการพัฒนา (Right of Development)

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายและสติปัญญา ทั้งนี้ สำหรับการพัฒนาทางด้านร่างกายนั้น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมุ่งเน้นไปที่การอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยบิดามารดา หรือโดยรัฐในบางกรณี โดยระบุว่า เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ศีลธรรมและทางสังคม เด็กมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขและการตรวจรักษาเพื่อให้เด็กพ้นจากโรคร้ายที่ป้องกันรักษาได้และไม่ให้โรคร้ายดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กมีสิทธิที่ได้รับการศึกษา อันเป็นพื้นฐานเพื่อให้เด็กได้พัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน นอกจากนี้ รัฐต้องส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้มีชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกแห่งความเข้าใจในสันติภาพและความเสมอภาคทางเพศ มีความอดกลั้น และสร้างมิตรภาพในหมู่ชนมนุษย โดยไม่แยกแยะว่าเป็นกลุ่มใด และมีความเคารพต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ^{๒๐}

(๔) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Right of Participation)

เป็นเสรีภาพในการตัดสินใจของเด็กในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง และรัฐภาคีต้องดำเนินการมาตรการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น อีกทั้งต้องให้น้ำหนักต่อความคิดเห็นนั้นตามควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกระบวนการทางศาลที่อาจมีผลกระทบต่อเด็ก เด็กต้องได้รับโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการนั้นตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด และมีสิทธิในการแสดงออกอย่างอิสระ ในการแสวงหา ได้รับหรือส่งต่อข้อมูลทุกรูปแบบในสื่อทุกประเภท^{๒๑}

จากการอธิบาย ข้างต้นนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า อำนาจของรัฐในทางนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการของรัฐที่มีผลกระทบต่อเด็กนั้นต้องถูกจำกัด โดย“หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ ด้วยเหตุนี้ หากนโยบายทางอาญาของรัฐภาคีไม่สอดคล้องหลักการดังกล่าวโดยการฝ่าฝืนหรือลดทอนสิทธิในการมีชีวิตและอยู่รอด สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วมแล้ว ก็เป็นกรณีที่รัฐอาจมีความรับผิดชอบจากการฝ่าฝืนอนุสัญญาและอาจมีความรับผิดชอบของรัฐจากการละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ^{๒๒}

๓. การกำหนดความรับผิดทางอาญาของเด็กตามกฎหมายภายในประเทศอาเซียน: กรณีประเทศไทย

ในส่วนนี้จะได้อธิบายการกำหนดความรับผิดทางอาญาของเด็กตามกฎหมายไทย โดยจะได้ทำการอธิบายหลักเกณฑ์การกำหนดความรับผิดทางอาญา และการใช้เด็กกระทำความผิด

^{๒๐} Convention on the Rights of the Child, 1989

Article 29 States Parties agree that the education of the child shall be directed to: (a) The development of the child's personality, talents and mental and physical abilities to their fullest potential; (b) The development of respect for human rights and fundamental freedoms, and for the principles enshrined in the Charter of the United Nations; (c) The development of respect for the child's parents, his or her own cultural identity, language and values, for the national values of the country in which the child is living, the country from which he or she may originate, and for civilizations different from his or her own; (d) The preparation of the child for responsible life in a free society, in the spirit of understanding, peace, tolerance, equality of sexes, and friendship among all peoples, ethnic, national and religious groups and persons of indigenous origin; (e) The development of respect for the natural environment.

^{๒๑} มาตราลัทธิ เสริมธาตุกุล, อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ ๑๓, น.๔๓-๔๔.

^{๒๒} จุมพต สายสุนทร, กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๕๖), น.๒๙๔-๒๙๕.

๓.๑ หลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญา

กฎหมายอาญาไทยได้ยึดถือหลักเกณฑ์อายุของการเป็นเด็กคือบุคคลที่มีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ทั้งนี้ตามข้อ ๑ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก^{๒๓} ที่ประเทศไทยเป็นภาคี^{๒๔} ส่งผลให้ประเทศไทยได้มีนโยบายทางอาญาในการกำหนดหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กไว้ ๓ กรณีตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

(๑) กรณีเด็กอายุไม่เกิน ๑๐ ปี

มาตรา ๗๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา^{๒๕} ได้มีหลักการว่า เด็กอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำ ความผิดอาญา เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่า ด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(๒) กรณีเด็กอายุเกิน ๑๐ ปี แต่ไม่เกิน ๑๕ ปี

มาตรา ๗๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา^{๒๖} ได้มีหลักการว่า เด็กอายุเกิน ๑๐ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๕ ปี กระทำความผิดอาญา เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ เช่นเดียวกับกรณีเด็กอายุไม่เกิน ๑๐ ปี แต่อย่างไรก็ตาม ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาดักเตือนด้วยก็ได้

นอกจากนี้ ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไปก็ได้ หรือ จะส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึก และอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็กก็ได้ ทั้งนี้ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่ให้เป็น ระยะเวลาที่เด็กอายุเกิน ๑๘ ปี

(๓) กรณีเด็กอายุเกิน ๑๕ ปี แต่ไม่เกิน ๑๘ ปี

มาตรา ๗๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา^{๒๗} ได้มีหลักการว่า เด็กอายุเกิน ๑๕ ปี แต่ไม่ถึง ๑๘ ปี กระทำความผิดอาญา ให้ศาลพิจารณาถึงความรับผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควร

^{๒๓} Convention on the Rights of the Child, 1989

Article 1 For the purposes of the present Convention, a child means every human being below the age of eighteen years unless under the law applicable to the child, majority is attained earlier.

^{๒๔} “พันธกรณีระหว่างประเทศ” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒ จาก <http://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights.aspx>

^{๒๕} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๓ เด็กอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

^{๒๖} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๔ เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาดักเตือนด้วยก็ได้ (2) ถ้าศาลเห็นว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระงับเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาท ในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น ...หรือ (5) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

^{๒๗} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรับผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา ๗๔ หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

วินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้หนึ่งหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการมอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก เช่นเดียวกับมาตรา ๗๔ หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

๓.๒ การใช้เด็กกระทำความผิด

เนื่องจากประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาการใช้เด็กผู้ที่มีความอ่อนแอทางร่างกายหรือจิตใจ หรือต้องอยู่ในภาวะจำยอมให้กระทำความผิดมากขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างความเสียหายให้แก่ผู้ที่เป็นเหยื่อของอาชญากรรม หากแต่ยังทำให้เด็กผู้ที่ถูกใช้มีความรับผิดชอบทางอาญา อีกทั้งอาจต้องตกอยู่ในภยันตรายและได้รับความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัว จึงมีการกำหนดให้ผู้ใช้ในกรณีดังกล่าวต้องรับโทษหนักขึ้น^{๒๘} โดยทั้งนี้ มาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายอาญามีหลักการว่า ถ้าผู้ถูกใช้เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้ซึ่งกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับผู้นั้น^{๒๙}

๔. บทวิเคราะห์

ในส่วนนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาการใช้เด็กและเยาวชนในการกระทำความผิดในประเทศฟิลิปปินส์โดยพิจารณาจากแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน และเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนกรณีกฎหมายไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ ปัญหาความไม่สอดคล้องกับทฤษฎีอาชญาวิทยา

การที่ประเทศฟิลิปปินส์ได้มีร่างกฎหมายที่ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการยุติธรรมประจำสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกำหนดให้ลดเกณฑ์อายุของผู้รับผิดชอบทางอาญาจากปัจจุบันอยู่ที่ ๑๕ ปี ลงมาอยู่ที่ ๙ ปี ซึ่งเป็นวัยที่เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้น สอบถาม เรียนรู้ความผิดชอบจากผู้ใหญ่^{๓๐} เป็นการที่รัฐมีนโยบายในการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาแก่บุคคลที่ยังไม่มีความสามารถในการรู้ผิดชอบอย่างสมบูรณ์ที่จะสามารถกำหนดเจตจำนงอิสระของตนในการกระทำหรือไม่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เพราะเด็กไม่มีจิตใจอันชั่วร้ายที่อยู่ในความรู้สึกผิดชอบชั่วดีอย่างแท้จริงที่จะต้องถูกกฎหมายอาญากำจัด การกำหนดให้เด็กวัยนี้มีความรับผิดชอบทางอาญาและต้องรับโทษตามกฎหมายนั้นจึงไม่สอดคล้องกับทฤษฎีทางอาชญาวิทยา และไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมอันเกิดจากการใช้เด็กกระทำความผิดได้อย่างแท้จริง

๔.๒ ปัญหาความไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

การกำหนดให้เด็กอายุ ๙ ปี สามารถมีความรับผิดชอบและต้องรับโทษทางอาญานั้น เป็นการทำลายสิทธิในการพัฒนาของเด็กอย่างร้ายแรง จึงไม่สอดคล้องกับหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เนื่องจากโทษทางอาญานั้นเป็นมาตรการทางกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างร้ายแรง เช่น โทษจำคุกนั้นย่อมส่งผลให้เด็กอยู่ในสถานที่ที่เต็มไปด้วยอาชญากร ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการ

^{๒๘} หลักการและเหตุผลที่ปรากฏในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๒๙} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๔ วรรคสาม ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ และถ้าผู้ถูกใช้เป็นบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ผู้พิการ ผู้ทพพลภาพ ลูกจ้างหรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้ใช้ ผู้ที่มีฐานะยากจน หรือผู้ต้องพึ่งพาผู้ใช้เพราะเหตุป่วยเจ็บหรือไม่ว่าทางใด ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้ซึ่งกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับผู้นั้น

^{๓๐} วชิรพร โชติพานันท์, “พัฒนาการของมนุษย์” สืบค้นเมื่อ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ จาก http://www.elnurse.ssru.ac.th/wachiraporn_ch/pluginfile.php/112/block_html/content/เอกสารประกอบการสอน%20%20%20พัฒนาการเด็กตอนปลาย%20%20mail%20%2019มีย%2055.pdf

ถ่ายทอดแบบอย่างความรู้ผิดชอบชั่วดีจากผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นการส่งผลให้เด็กมีโอกาสได้รับการบ่มเพาะวิถีของอาชญากรอีกด้วย เด็กจึงมีพัฒนาการไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม และถูกลดทอนคุณภาพชีวิตจากการกดขี่ข่มเหงเอาเปรียบจากผู้กระทำความผิดอื่นซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ในเรือนจำ นอกจากนี้โทษปรับในทางอาญายังเป็นการสร้างความเสียหายต่อฐานะทางเศรษฐกิจเด็กอย่างร้ายแรง เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วเด็กวัย ๙ ปี นั้นยังไม่ได้ทำงานหาเลี้ยงชีพที่จะมีรายได้ หากแต่ยังต้องพึ่งพารายได้จากบิดามารดา การลงโทษทางการเงินแก่เด็กจึงส่งผลความเสียหายที่แท้จริงแก่บิดามารดาซึ่งไม่ได้มีความเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดโดยตรงและทำให้เด็กเสียโอกาสในการนำเงินไปพัฒนาตนเองในด้านอื่นอีกด้วย

ด้วยเหตุแห่งความไม่สอดคล้องดังกล่าวนี้ ร่างกฎหมายที่ได้แก้ไขปรับปรุงอายุของเด็กผู้กระทำความผิดของประเทศฟิลิปปินส์จึงอาจส่งผลให้เกิดกรณีของการฝ่าฝืนพันธกรณีตามสนธิสัญญาพหุภาคีและก่อให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศได้^{๓๑}

๔.๓ แนวทางการแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเองก็มีปัญหาเกิดขึ้นในลักษณะทำนองเดียวกับประเทศฟิลิปปินส์คือการใช้เด็กให้กระทำความผิด อันส่งผลให้ประเทศไทยมีความจำเป็นในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในประเด็นปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน ซึ่งในการนี้ประเทศไทยนั้นไม่ได้แก้ไขปัญหามาโดยการลดเพดานอายุของเด็กผู้กระทำความผิดให้ต่ำลงแต่อย่างใด บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญายังคงอายุขั้นต่ำที่บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาคือ อายุเกิน ๑๘ ปี หากกรณีของเด็กมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าวแล้วโดยหลักคือไม่ต้องรับโทษในทางอาญา

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้ใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการกำหนดบทลงโทษที่เพิ่มโทษแก่ผู้ที่ใช้ให้เด็กไปกระทำความผิดตามมาตรา ๘๔ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายอาญา กรณีดังกล่าวนี้จึงเป็นการที่ประเทศไทยได้มีการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุแห่งอาชญากรรมอย่างแท้จริงคือทำให้ความสำคัญเอาผิดกับผู้ใหญ่ที่ใช้เด็กซึ่งมีความสามารถในการกำหนดเจตจำนงอิสระในการเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำความผิดอย่างสมบูรณ์ อันเป็นการสอดคล้องกับทฤษฎีทางอาชญาวิทยา นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งของมาตรการทางอาญาในการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่สำคัญทั้ง ๔ ประการตามหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กไปในเวลาเดียวกันอีกด้วย เนื่องจากการเพิ่มโทษในบทลงโทษจะทำให้ผู้ใช้เด็กได้รับผลร้ายจากโทษทางอาญาที่รุนแรงขึ้นเป็นการแก้แค้นให้เด็กผู้ถูกใช้และข่มขู่ยับยั้งมิให้บุคคลอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์เพื่อแก้ไขปัญหาค่าการใช้เด็กกระทำความผิดนั้นควรแก้ไขโดยการเพิ่มความร้ายแรงของโทษสำหรับผู้ที่ใช้เด็กกระทำความผิดมากกว่าการลดเพดานขั้นต่ำอายุของเด็ก

๕. บทสรุป

การแก้ไขปัญหาค่าการใช้เด็กกระทำความผิดอาญาตามของประเทศฟิลิปปินส์ตามร่างกฎหมายที่ลดเพดานขั้นต่ำอายุของเด็กนั้นไม่สอดคล้องกับทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอันเป็นมาตรฐานสากล จึงไม่น่าใช้หนทางที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาดังกล่าวนี้สามารถกระทำได้โดยการกำหนดบทลงโทษให้กับบุคคลผู้ใช้เด็กไปกระทำความผิดดังเช่นกฎหมายไทย ซึ่งจะเป็นการสอดคล้องกับหลักสากลทั้งทฤษฎีทางอาชญาวิทยาและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

^{๓๑} นพนิติ สุริยะ, กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม ๒, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, ๒๕๕๖), น.๖๐